

mrazom sta morala biti letalca seveda zavarovana še prav posebno. Obleko in kabino so jima ogrevali posebni električni aparati. S seboj sta imela tudi 8000 litrov kisika, kar zadošča dvema človekoma za tri ure dihanja. V stenah in tleh aeroplana so bila okna in skozi nje so aparati fotografirali in filmali obširno skalovito ozemlje. Tudi aeroplanova kolesa so bila posebno. Nameščena so bila tako, da je bilo z njimi mogoče pristajati tudi na neravnih tleh.

Ni še premagan ta najvišji vrh — še čaka novih junakov, ki bodo v njegovih skalah preizkusili svojo sposobnost, znanje, utrjenost in srečo.

Milan Skrbinšek

## O zlata otroška doba

Ti he ure

Če bi se bil rodil kot otrok imovitih staršev, bi se bil razvil najbrž v pravega samotarja. Kajti vedno sem bil najbolj zadovoljen takrat, kadar je tako nanese, da sem mogel biti sam. Tako pa sem se rodil in rastele v tesnem stanovanju, kjer je bila vsa družina vedno združena v kuhinji. Mati je opravljala svoje gospodinjsko delo, oče je kaj bral ali pisal, mi otroci pa smo se vsak v svojem kotu učili in pisali naloge ali risali. Ob večerih smo skupno z očetom in materjo prepevali po notah ali pa igrali štiriročno klavir s spremljevanjem gosli. Ob praznikih smo hodili skupno na sprehod. V poletnem času pa smo bili, ko smo se vse naučili za šolo ter dovršili domače naloge, vedno zunaj ter smo se vsi otroci iz hiše navadno skupno igrali, ali pa tudi v posameznih skupinah. Pozimi smo se sankali in kepali in postavljali snežene može.

Tako je nanese moje otroško življenje, da sem bil malokdaj sam. A bil sem v družbi vedno med mirnejšimi in menda najbolj tih med vsemi. Želel sem si mnogokrat, da bi mogel biti sam, kljub lepemu ugodju v skupnih igrah. In če se je kdaj zgodilo, da se mi je posrečilo uiti pazljivim očem drugih otrok, sem se jim skrila za hišni vogal ali za drevo ter se nato tiho in oprezno splazil od njih, tiščoč se pri tem stene ali plota in skrivajoč se za drevesi in grmovjem. Kadar me je hrepenenje po samoti zgrabilo s prav posebno močjo in ni kazalo, da bi se ne mogel skrivoma odstraniti, sem se nenadoma kar odtrgal od gruče ter zdirjal v svojo smer, ne meneč se za srdito vzklikanje in klicanje za mano.

Zgodilo se je mnogokrat, da je ta ali oni pohitel za mano, da bi me ujel in pritiral nazaj. Tedaj mi je bilo vedno zelo tesno pri srcu in dirjal sem na vso moč kar čez drn in strn, preskakujoč pri tem jarke in grmičevje. Ko sem vedel, da me preganjalec ne vidi več, sem krenil v drugo smer, da sem mu tako zabilal sled za sabo.

Kadar sem se čutil varnega, sem se sedé naslonil k deblu drevesa ali ob plot, ali pa sem se ulegel v senco cvetočega grma na mehko travo. Srce mi je močno tolklo. Končno sem se pomiril. Zavest, da sem sam in se bom lahko uro ali dve predajal svojim mislim, me je navdajala z veliko srečo.

Redkokdaj se mi je posrečilo ubežati v samoto, zato sem si ob takih prilikah vedno želel, da bi bili moji starši premožni in bi imeli kje daleč izven mesta svoj grad ali veliko samotno hišo, ali pa vsaj tako veliko stanovanje, da bi imel čisto svojo sobo, ki bi bila pozimi toplo zakurjena. Tako bi se mogel vsak čas zakleniti vanjo ter se vdajati v samoto svojim mislim.

Zaradi tega svojega hrepenenja po samoti sem se še prav posebno veselil počitnic, kajti tam na vasi, kjer je kmet kralj na svojem gruntu, je v hramu in na dvorišču tiše in samotnejše kot v mestnih hišah revnejših stanovalcev v tako imenovanih stanovanjskih „kasarnah“.

Tudi je življenje vasi, njeno dejanje in nehanje takšno, da kmečki otrok uživa lahko mnogo več samote nego mestni. Ko je še majhen ter še ni za delo na polju in gonijo tudi na pašo starejši otroci ali hlapčè, je kmečki otrok čez dan lahko mnogo sam. Posebno v lepih, sončnih poletnih dneh, ko je vsa družina s hlapci in deklami vred na delu, eni na travnikih ali v gozdovih, drugi na njivah. Tudi živine ni doma, kajti konji in voli so vpreženi v voz ali pred plug ali vlečejo brano, krave in teleta so na paši, svinje so spuščene iz svinjakov v svoje ograde. Tudi iz kuhinje ni slišati ropota, kajti kuharica — stara mati ali mati — je prav tako pri drugem delu, preden se spravi h kuhanju. Navadno je kje v velikem domačem vrtu, kjer dela globoko sklonjena na gredo ali plazeč se po kolenih tiho in marljivo kakor mravlja.

Ker je ob takih poletnih dopoldnevih in popoldnevih prav v vsakem vaškem hramu tako, se zdi vas kakor izumrla. Samo psi dremljejo v soncu in mačke se plazijo leno ob zidovih in plotovih in kure brskajo po gnoju.

In tako sem v počitniškem času mnogokrat bil v samoti srečen; bodisi da sem gnal v samotni kraj na pašo, bodisi da sem lahko ostal doma.

Tedaj sem sedel na podstetju na tla, se naslonil s hrbtom na topli zid, ki ga je grelo žarko sonce. Zatisnil sem oči in razmišljal in nihče me ni motil pri tem, ko so se razpredale in se vezale ter prepletale niti moje domišljije v najrazličnejše dogodke in pestrobarvne slike pravljic, ki sem jih bil svojčas prebiral ali pa sem jih sproti snoval. Zelo rade so se mi pomešale pravljice s srednjeveškim časom, z njegovimi pokrajinami, gradovi in ljudmi. In vse ono, kar sem se učil o srednjeveški dobi v šoli, kar sem bral v Sienkiewiczevih (Sjenkjevičevih), Scottovih in drugih zgodovinskih povestih, se mi je kopicilo v duši, se tam prepletalo in snovalo nove, še nenapisane dogodke, tako čudovito lepe, da mi je bilo kar hudo, da sem čisto navaden zemljan in da ne bom nikdar mogel tega niti napisati niti naslikati, kar mi je tako mogočno razburkalo mojo otroško domišljijo...

Začaran tako v pravljčni in romantični svet sem z zaprtimi očmi, ki jih je grelo poletno sonce, sanjal in sanjal. Nenadno pa sem začutil, da mi je pobožalo roko nekaj mehkega in toplega. Odprl sem oči in tudi že vedel, da je mačica, ki se je s svojimi mehкими tačicami v vročini s počasnimi koraki in mežikajočimi očmi priplazila k meni. Naveličala se je samote, ko je ležala prej tam pred skednjem na vročem kamnu, prav na široko zleknjena, štrleč nožice od sebe. Vstala je, se pretegnila in ozrla skozi dvoriščni plot na velik, cvetoč domači travnik, ki se je raztezal takoj tam zadaj za svinjakom; zamikalo jo je, da bi se stisnila skozi plot ter se napotila na mišji lov — a bila je vsa pregreta in vsa lena, pa je prišla k meni.

Pobožal sem jo po glavi in ona mi je silila s hladnim smrčkom v dlan ter me ščegetala s svojimi brki. Z upognjenim hrbtom se je tesno in kar težko naslonila na moje prsi, podrsela z njim mimo njih in ob drugi roki, nakar se mi je zadovoljno predeč zvila v naročju v klobčič, dvignila še enkrat svojo belo glavico, mi zadovoljno pomežiknila, pogledala še za veliko črno muho ali čebelo, ki je zbrnela mimo naju, ter se končno še bolj udobno zvila v klobčič ter v mojem naročju zaspala...

Zaprli sem tudi jaz spet oči. Nagnil sem glavo nazaj, da mi je počivala s temenom ob zidu in mi je obraz bil dvignjen gor proti soncu.

ki mi je grelo lica. Božal sem mačico. Bilo mi je lepo; tako lepo kakor doma pri starših, kjer me je grela njih ljubezen in sta me ata ali pa mama tu pa tam pobožala po laseh ali po licu.

Gledal sem v mislih mater, kako se suče tam v mestu v domačem stanovanju po kuhinji. Videl sem očeta, kako se vrača iz službe, iz težke službe železniškega sprevodnika. Z materjo se veselo pozdravita. Oče pripoveduje, kako je bilo v službi, mati poroča, kako je bilo tačas doma. Nato se oče umije, obleče svežo srajco in sede k mizi, kjer mu je mati že pripravila tečno in dobro jed, kakor jo zna skuhati samo ona. Med jedjo se razgovarjata o tem in onem.

Ko se oče z jedjo okreпча, si nabaše pipo s tobakom, ki je skrbno pomešan s posušeno rumeno in dišečo kameno deteljico, ki smo mu jo nabirali vedno otroci; z odločno krettnjo njegove odločne in vendar tako dobrotne nravi razpali vžigalico na lahni škatlici, ki jo drži med prsti svoje krepke, kmečke roke, si z dolgimi potegljaji sape prižge pipo, se na stolu udobno zlekne, sledi z očmi modrikastim oblačkom dišečega dima — in misli mu potujejo k nam otrokom, ki smo tam daleč na počitnicah pri njegovi materi, naši babici.

V očeh mu zaigra dobrohoten, zvit smehlaj. Sklenil je, da nas spet enkrat čisto na tihem preseneti s svojim nenadnim obiskom. S toplim glasom razodene materi svoj načrt in oba se pristrčno smejita, ko si predstavljata, kako bomo otroci spet radostno presenečeni, ko bomo v svojem hrepenenju po domu, po starših, nenadno zazrli spet obraz najboljšega očeta na svetu, obraz našega — ate, ki nam bo prinesel tople pozdrave najboljše matere, naše — mame!...

Tako sem ob takšnih urah sanjaril o domu, o svoji otroški preteklosti in o bodočnosti ter končno zadremal...

Nenadno pa sem v polsnu zaslišal glasno in razburjeno kokodajskanje perutnine, nemirno in glasno plahutanje peruti; pes je zalajal, a mačica mi je skočila iz naročja in jo odkurila v skedenj.

Gotovo je bil kragulj, ki se je bil visoko pod nebom ustavil v svojem poletu za hip nad dvoriščem, preplašil perutnino, ki je razhudila psička, prebudila mačico in mene in nas tako vse zdramila iz sanjarjenja...

(Dalje.)

Mirko Kuncič

## Muren in mravlja

(Basen)

Muren je poleti prepeval noč in dan. Ko je prišla zima, je bila njegova shramba prazna. Niti ene mušice, niti enega črvička ni bilo v njej.

Pa se je zgodilo, kar se je moralo zgoditi: muren je postal hudó lačen. Premišljeval je, kako bi se rešil iz stiske. Spomnil se je mravlje, ki je imela v bližini svoj domek. Odkobacál je tja, ji potožil svoje gorje in jo prosil, naj mu da napósodo nekaj hrane.

»Spomladi ti bom vse pošteno vrnil,« je sveto obljubil.

Mravlja pa je bila slepa in gluha za njegovo prošnjo. Vprašala ga je:

»Kaj si delal poleti?«

»Pel sem noč in dan,« je ponosno odgovoril muren.

»Če si poleti prepeval — pa zdaj pozimi pleši!« je posmehljivo rekla mravlja in mu pokazala hrbet.